

# فهرست مطالب

۱۳ .....	مقدمه پژوهشگده
۱۵ .....	پیشگفتار

## فصل اول: قم در بویهی تاریخ

۱۷ .....	جغرافیای طبیعی و انسانی
۲۴ .....	نام و نشان قم
۲۷ .....	قم در دوره‌ی اساطیری و باستانی
۲۷ .....	قم در عهد اساطیر
۲۸ .....	قم در داده‌های باستان شناسی
۲۹ .....	قم در عهد مادها
۳۰ .....	قم در دوره‌ی هخامنشیان، سلوکیان، اشکانیان و ساسانیان
۳۳ .....	قم از دوران اسلامی تا عصر قاجار
۳۳ .....	قم از سیطره‌ی اعراب مسلمان تا برآمدن حکومت شیعی آل بويه
۳۹ .....	قم از دوره‌ی ترکان تا خاندان‌های محلی
۴۳ .....	حکومت خاندان‌های محلی
۴۷ .....	قم از دوره‌ی ترکمانان تا عهد قاجار

## فصل دوم: تھولالت سیاسی و اداری قم

۵۷ .....	جایگاه سیاسی و اداری قم در دوره‌ی قاجار
۵۹ .....	حاکمیت قاجار در عرصه‌ی تاریخ ایران

۷۶	سیاست مذهبی شاهان قاجار و ارتباط آنان با قم
۸۶	آقامحمدخان و قم
۸۸	اقدامات آقامحمد خان در قم
۹۰	حاکمان قم در عهد آقامحمد خان
۹۲	قم در عهد فتحعلی شاه
۹۳	الف) تعمیرات و تغییرات در وضع بنای آستانه
۹۷	ب) اقدامات عمرانی
۹۸	حاکمان قم در عهد فتحعلی شاه
۱۰۶	محمدشاه و قم
۱۰۷	حاکمان قم در دوره‌ی محمد شاه
۱۰۹	ناصرالدین شاه و قم
۱۱۸	اقدامات عمرانی دوره‌ی ناصری در قم
۱۲۱	قم و سفرهای ناصرالدین شاه
۱۳۱	حاکمان قم در دوره‌ی ناصری
۱۵۲	حاکمان قم در دوره‌ی مظفری

## فصل سوم: اوضاع مذهبی و فرهنگی قم

۱۰۰	بافت مذهبی
۱۰۹	آستانه‌ی مقدسه
۱۶۶	موقعات آستانه
۱۶۸	تشکیلات آستانه مقدسه
۱۷۱	متولی و تولیت آستانه
۱۷۷	موقعت اجتماعی و اقتصادی متولیان
۱۷۸	موزه‌ی آستانه‌ی مقدسه
۱۸۱	بست و بست نشینی
۱۸۹	حوزه‌ی علمیه قم
۱۹۴	اصولیون و اخباریون در حوزه‌ی علمیه‌ی قم
۲۰۵	علماء و مشاهیر
۲۰۵	میرزای قمی

۲۲۲.....	میرزا ابوطالب قمی (م ۱۲۴۹ هـ.ق)
۲۲۳.....	علی رضا حسینی قمی (م ۱۲۴۸ هـ.ق)
۲۲۴.....	ملا محمد صادق قمی (م ۱۲۹۸ هـ.ق)
۲۳۰.....	سید جواد قمی (۱۲۴۰، ۱۳۰۳ هـ.ق)
۲۳۱.....	ملا غلامرضا قمی (۱۲۵۵، ۱۳۳۳ هـ.ق)
۲۳۲.....	سید صادق قمی (۱۲۵۵، ۱۳۳۸ هـ.ق)
۲۳۶.....	میرزا محمود خان مشاور الملک قمی
۲۴۰.....	شعراء
۲۴۰.....	میرزا حسین آشوب قمی
۲۴۱.....	اخگر قمی
۲۴۵.....	شرر قمی (بیگدلی)
۲۴۶.....	میرزا ابوالقاسم قمی
۲۴۸.....	ارسطوی قمی
۲۴۹.....	اسحاق خلج قمی
۲۵۰.....	تذرو قمی
۲۵۰.....	شاطر نور محمد قمی
۲۵۰.....	شیخ محمد رضا قمی
۲۵۱.....	محمد تقی بیگ ارباب قمی
۲۵۱.....	اماکن و آثار تاریخی
۲۵۱.....	مسجد
۲۵۴.....	مدارس
۲۶۰.....	بقعه‌ها و مقابر
۲۶۳.....	ابنیه‌ی عمومی
۲۶۷.....	تیمچه‌ی بزرگ
۲۶۸.....	پل‌های قدیمی قم
۲۷۰.....	آب انبارها
۲۷۲.....	خانه‌ها
۲۷۴.....	حمام‌ها
۲۷۵.....	فرهنگ عامه

زبان، گویش و ضرب المثل‌های مردم قم

۲۷۵

۲۷۷

آیین‌ها و مراسم سنتی

## فصل چهارم: اوضاع اجتماعی قم

۲۸۵	ساختار اجتماعی قاجار
۲۸۷	موقعیت اجتماعی قم
۲۸۸	وضعیت اجتماعی
۲۸۹	مهاجرت
۲۹۱	ایلات و طوايف قم
۲۹۶	زندیه
۲۹۹	گائینی
۳۰۱	سعدوند
۳۰۱	عبدالملکی
۳۰۲	کلهر
۳۰۵	گرزوه بَر
۳۰۶	لشنی
۳۰۷	کل کُو
۳۰۸	مرشد وند (مرشه وند)
۳۰۸	حسن خانی
۳۰۸	خلج، بیگدلی و حاجی حسینی
۳۱۰	حاجی حسینی
۳۱۱	خصوصیات مردم و شهر قم
۳۱۱	خصوصیات مردم
۳۱۴	خصوصیات مردم و شهر قم
۳۱۷	محله‌ها
۳۲۲	وضع خانه‌های قم
۳۲۲	بهداشت قم
۳۲۴	آب آشامیدنی
۳۲۵	اوضاع امنیتی و انتظامی شهر

۳۲۶	قبirstان‌های قم، مردگان بزرگترین واردات قم
۳۲۹	جمعیت قم
۳۳۷	طبقات و گروه‌های اجتماعی
۳۴۴	علماء
۳۴۷	ملاکین و تجار
۳۴۸	کشاورزان، اصناف و پیشه وران
۳۴۹	کارگران
۳۵۰	طبقات حاشیه‌ای
۳۵۲	شورش‌ها و جنبش‌های اجتماعی
۳۵۳	بابی‌ها
۳۵۴	جنبش تنباکو
۳۵۵	زنان قمی در دوره‌ی قاجار
۳۵۷	حوادث غیر مترقبه
۳۵۷	قطخطی و گرسنگی
۳۶۵	سرما
۳۶۸	سیل و زلزله
۳۷۰	بیماری‌های واگیردار

## فصل پنجم: اوضاع اقتصادی قم از آغاز قاجار

### تا پایان عصر ناصری

۳۷۵	نگاهی کوتاه به اوضاع اقتصادی ایران در عهد قاجار
۳۷۸	اوضاع اقتصادی قم
۳۷۹	تأثیر حرم مطهر حضرت معصومه علیهم السلام و حوزه‌ی علمیه در شکوفایی اقتصاد قم
۳۸۱	کشاورزی و دامداری
۳۸۴	محصولات کشاورزی
۳۸۸	رودخانه‌ی قم و نقش آن در اقتصاد مردم
۳۹۲	قنات‌ها
۳۹۵	باغ‌ها و مزارع قم